

BE-A0510_717030_800908_DUT

Inventaris van de Steekkaarten van de
personen die Belg werden via
optieverklaring, 1831-1914

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Fysieke kenmerken en technische vereisten.....	4
Toegangen.....	4
Aanwijzingen voor het gebruik.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Bevoegdheden en activiteiten.....	8
Organisatie.....	8
Archief.....	9
Geschiedenis.....	9
Verwerving.....	9
Inhoud en structuur.....	10
Inhoud.....	10
Selecties en vernietigingen.....	11
Toekomstige aangroei/aanvullingen.....	11
Ordering.....	11
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN	13
Inventaris van de Steekkaarten van de personen die Belg werden via optieverklaring, 1831-1914.....	13
1 - 48 Steekkaarten betreffende optieverklaringen tot verwerving van de Belgische nationaliteit, alfabetisch geordend op familienaam. 1831-1914.....	13
2 - 5 Optieverklaringen verricht in de nasleep van de bekrachtiging van het Verdrag van Londen uit 1839. 1839-1844.....	13
6 - 48 Optieverklaringen verricht op basis van artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek en op basis van de wetten van 6 augustus 1881, 16 juli 1889, 28 maart 1894 en 8 juni 1909. [ca. 1840]-1914.....	13

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

Ministerie van Justitie. Steekkaarten van de personen die Belg werden via optieverklaring

Periode:

1831 - 1914

Archiefbloknummer:

BE-A0510.2587

Omvang:

- Omvang geïndexiseerd: 5.00 m
- Aantal stukken: 49.00

Archiefbewaarplaats:

Algemeen Rijksarchief / Archives générales du Royaume

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De archiefstukken beschreven in onderhavige inventaris zijn vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Algemeen Rijksarchief.

FYSIEKE KENMERKEN EN TECHNISCHE VEREISTEN

De steekkaarten werden gedrukt en ingevuld op verhard papier en verkeren in goede staat. Ook het geschrift is goed leesbaar en vereist geen paleografische voorkennis.

TOEGANGEN

De alfabetisch geordende steekkaartensystemen werken in feite als een toegang, met dien verstande dat er blijkbaar nooit individuele dossiers zijn gevormd waarnaar zij zouden verwijzen.

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

De raadpleging van de steekkaartenreeksen ligt voor de hand: in het ergste geval zal de geïnteresseerde onderzoeker twee of driemaal naar een specifieke naam moeten zoeken, al is de kans het grootst dat het gezochte individu opduikt in de derde en meest omvangrijke reeks.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Ministerie van Justitie. Burgerlijke Wetgeving en Handelswetgeving. Tweede Bureau: Burgerlijke stand, domicilie, naturalisatie (en rechtsvoorgangers)

GESCHIEDENIS

In navolging van de Code Napoléon vormt het Burgerlijk Wetboek in België de ruggengraat van de nationaliteitswetgeving. Als basisprincipe geldt dat de Belgische nationaliteit wordt verworven bij geboorte op basis van een bloedband, met name via Belgische ouders. Dit afstammingsbeginsel wordt evenwel aangevuld met een aantal dynamische elementen die rekening houden met de inwijking en uitwijking van personen of bevolkingsgroepen binnen een territoriale staat. Zo voorzag artikel 9 van het oude Burgerlijk Wetboek in de mogelijkheid voor personen geboren in België uit buitenlandse ouders om te opteren voor de Belgische nationaliteit. Deze personen konden tijdens het jaar volgend op hun meerderjarigheid (toen nog vastgelegd op 21 jaar) de Belgische nationaliteit verwerven met een eenvoudige verklaring van inboorlingschap voor de lokale administratie van de gemeente waar zij verbleven. Deze nationaliteitsverwerving gold als een recht voor migranten van de tweede generatie en verschilde dus van de nationaliteitstoekenning via de naturalisatieprocedure, een gunst voortvloeiend uit de discretionaire bevoegdheid van de Staat.

Deze bepalingen brachten "beweeglijkheid" in de afbakening van de leden van de nieuwe Belgische Staat die kort na de onafhankelijkheid op papier was gezet. Artikel 133 van de Grondwet van 7 februari 1831 bepaalde dat "de vreemdelingen, in België gevestigd vóór 1 januari 1814 en die er hun woonplaats hebben behouden, worden aangezien als Belgen door geboorte, mits zij verklaren dat zij het voornemen hebben te genieten van deze bepaling." ¹Enkel voor Nederlanders gold een andere datum: indien zij konden bewijzen dat zijzelf of hun voorouders al op 7 januari 1831 in België woonden, verwierven zij de Belgische nationaliteit. Tot voor 1880 ging de aandacht van de wetgever grotendeels uit naar de regeling van de nationaliteit van personen uit Maastricht, Oost-Limburg en Oost-Luxemburg, grondgebied dat door België in ruil voor zijn erkenning werd afgestaan aan Nederland krachtens het Verdrag

1 Artikel 133 stelde voorts dat de verklaring moest worden gedaan binnen zes maanden na de dag waarop de Grondwet bindend werd, indien de betrokken personen toen al meerderjarig waren, of, in geval van minderjarigheid, binnen het jaar na hun meerderjarigheid. De verklaringen moesten worden afgelegd voor de provinciale overheid in wiens gebied de betrokkenen hun woonplaats hadden.

van Londen uit 1839.²

Tijdens de eerste 50 jaar na de Belgische onafhankelijkheid bleef de Belgische nationaliteitswetgeving uit het Burgerlijk Wetboek vrijwel onveranderd. Het onderscheid tussen Belg en buitenlander sijpelde nauwelijks door in het dagelijks leven, waardoor het bezitten van de Belgische nationaliteit weinig praktische voordelen bood. De economische neergang en de sociale onrust in het industriële België tijdens de laatste twee decennia van de 19de eeuw brachten hierin verandering. De geleidelijke democratisering van het kiesstelsel (algemeen meervoudig stemrecht voor mannelijke Belgen vanaf 1893) en de langzame uitbouw van de sociale wetgeving leidden tot een hechtere juridische band tussen burger en Staat, waarbij nationaliteit de hoeksteen vormde van de maatschappelijke ordening.³ Gelet op het geringe belang van nationaliteit in de voorgaande decennia, bracht deze omwenteling de nodige administratieve en juridische problemen met zich mee. Veel in België geboren nakomelingen van immigranten hadden nagelaten om gebruik te maken van hun optierecht en meenden onterecht dat zij Belg waren op basis van hun lange verblijf op het grondgebied. Bovendien bleek het allerminst eenvoudig om aan te tonen dat men afstamde van buitenlandse ouders die reeds in België woonden voor 1814 of die intussen de Belgische nationaliteit hadden verworven via het optierecht. Op gemeentelijk niveau waren de nationaliteitsopties niet altijd even scrupuleus bijgehouden en de doorstroom van dergelijke gegevens naar de centrale administratie verliep allesbehalve vlot.

Om dit juridisch-administratieve kluwen weg te werken, werden de criteria voor de nationaliteitsverwerving danig geliberaliseerd vanaf de laatste twee decennia van de 19de eeuw. In eerste instantie creëerde de wetgever tot driemaal toe een regularisatiemogelijkheid voor migranten van de tweede generatie die geen gebruik hadden gemaakt van hun optierecht. Normaal hadden de betrokkenen binnen het jaar volgend op hun meerderjarigheid hun optieverklaring moeten indienen, maar de wetten van 1 april 1879, 6 augustus 1881 (BS, 09/08/1881) en 28 maart 1894 (BS, 2-3/04/1894) voorzagen telkens in een bijkomende termijn van twee jaar voor de betrokkenen om hun optieverklaring alsnog in te dienen. De wet van 6 augustus 1881 bood tevens de mogelijkheid aan kinderen van een genaturaliseerde vader om bij hun meerderjarigheid hetzelfde statuut te genieten op basis van een eenvoudige verklaring bij de gemeenteadministratie. Nauwelijks een week later, op 15 augustus 1881, verscheen een wet die kinderen geboren in België uit ongekende ouders tot Belg verklaarde (BS, 18/08/1881). Met deze uitzonderlijke neutralisering van het afstammingsbeginsel vermeed de

2 De Wet van 4 juni 1839 regelde de nationaliteitsverklaring van personen die Belg waren en deze nationaliteit zouden verliezen als gevolg van de internationale verdragstekst, met dien verstande dat zij zich definitief op Belgisch grondgebied moesten vestigen. De Wet van 1 juni 1878 (BS, 02/06/1878) voegde hieraan een artikel toe met betrekking tot de in België geboren kinderen van personen die hun nationaliteit hadden verloren als gevolg van het voornoemde verdrag.

3 Vanaf 1890 werd in het bevolkingsregister ook eenieders nationaliteit opgenomen.

wetgever de aanwezigheid van staatlozen op Belgisch grondgebied. Bij wet van 16 juli 1889 (BS, 16-17/08/1889) werd de leeftijd waarop men gebruik kon maken van het optierecht verlaagd tot 18 jaar.⁴

De betekenisvolle wetswijzigingen op het einde van de 19de eeuw volstonden echter niet om alle onduidelijkheden rond het statuut van Belgen en niet-Belgen weg te werken. Pas met de uitvaardiging van de wet van 8 juni 1909 (BS, 17/06/1909) kwam er een uniforme nationaliteitsbepaling die definieerde wie Belg was (door geboorte of huwelijk), hoe men de Belgische nationaliteit kon verliezen en hoe men deze kon verwerven. In dat laatste opzicht was het nieuwe wettelijk kader erg genereus: het optierecht van bepaalde groepen buitenlanders geboren in België werd gewijzigd in een automatische toekenning van de Belgische nationaliteit bij hun meerderjarigheid.⁵ Dit gold voor buitenlanders geboren in België waarvan één van de ouders eveneens in België was geboren of er gedurende tien jaar onafgebroken had gewoond. Ook buitenlanders geboren in België die er zelf minstens zes jaar woonden, werden Belg. Daarnaast bleef voor alle migranten van de tweede generatie het "klassieke" optierecht door de verklaring van inboorlingschap bij meerderjarigheid bestaan. In dat verband bevatte de wet van 1909 ook een overgangsbepaling waarbij buitenlanders die geen gebruik hadden gemaakt van hun optierecht een derde maal de mogelijkheid kregen om dit te doen binnen een termijn van twee jaar.

De (nasleep van de) Eerste Wereldoorlog maakte een einde aan het ongebreidelde assimilatiegeloof van de Belgische Staat tegenover nieuwkomers. De herinvoering van grenscontroles, visumplicht en een strengere nationaliteitswetgeving waren uitingen van een nieuw wantrouwen dat de internationale verhoudingen na het conflict domineerde. Op 25 oktober 1919 zag een nieuwe wet op de nationaliteitskeuze het levenslicht (BS, 2-4/11/1919), die de onderdanen van voormalige vijandige mogendheden of hun bondgenoten uitsloot van de automatische toekenning van de Belgische nationaliteit zoals vastgelegd bij wet van 8 juni 1909. Tevens werden alle nationaliteitsverklaringen verricht door deze personen sinds 1 augustus 1914 ongedaan gemaakt: voortaan was hun eventuele verwerving van de Belgische nationaliteit een gunst, niet langer een vanzelfsprekend recht. Nieuw ingediende nationaliteitsverklaringen door deze migrantengroepen konden bovendien slechts ontvankelijk worden verklaard indien men tijdens de Eerste Wereldoorlog in het Belgisch (of in een geallieerd) leger had gediend of ontegensprekelijk zijn "verknochtheid" aan de Belgische natie kon bewijzen. Voor alle andere buitenlanders voorzag de wet van oktober 1919 tenslotte een allerlaatste maal in een "regularisatieperiode" van drie jaar om gebruik te maken van hun optierecht indien zij dit voordien verzuimd hadden. Het

4 Met het verlagen van de optiegerechtigde leeftijd naar 18 jaar wou men vooral vermijden dat een aantal potentiële Belgen eerst nog werden onderworpen aan hun buitenlandse militieplicht in Frankrijk of Duitsland.

5 Niettegenstaande deze genereuze maatregel voorzag de wet ook in de mogelijkheid voor elke vreemdeling om expliciet te verzaken aan de Belgische nationaliteitsverwerving (Art. 6).

voorlopige sluitstuk van de nationaliteitswetgeving tijdens het interbellum kwam er met de wet van 15 mei 1922 (BS, 25/05/1922). De Belgische nationaliteitskeuze was voortaan weggelegd voor 1° kinderen van buitenlanders geboren in België en 2° kinderen geboren in het buitenland uit ouders waarvan één de staat van Belg had bezeten. De keuze was onontvankelijk indien de betrokkenen er nadien een dubbele nationaliteit zouden op nahouden. De procedure kon pas worden ingezet wanneer iemand 22 jaar oud was en elke belanghebbende moest kunnen bogen op een verblijf in België van tenminste negen jaar of een verblijf tussen de leeftijd van veertien tot achttien jaar. Nieuw was ook dat de optieverklaring werd gedaan bij het parket van de lokale rechtbank van eerste aanleg, die het advies van de procureur des konings en de vrederechter inwon alvorens een uitspraak te doen.

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN

De opvolging van de nationaliteitswetgeving is een materie die tot het takenpakket van de Minister van Justitie en diens departement behoort. Voor het departement Justitie heeft deze bevoegdheid dikwijls ook een operationeel luik met zich meegebracht. Hoewel de opname van buitenlanders in de Belgische natie ofwel door lokale overheden wordt omkaderd, ofwel -in geval van naturalisatie- een bevoegdheid is van de wetgevende macht (het parlement), stond het ministerie lange tijd in voor de voorbereiding en administratieve afhandeling van concrete dossiers inzake de verwerving, toekenning of het verlies van de Belgische nationaliteit.

ORGANISATIE

Binnen het voormalig Ministerie van Justitie was het derde Algemeen Bestuur, met name het Bestuur van de Wetgeving en de Gratieverlening, Sectie Burgerlijke en Criminele Zaken, aanvankelijk verantwoordelijk voor de nationaliteitsmaterie. Vanaf de jaren 1890 werd binnen deze sectie een Bureau Burgerlijke Stand (Domicilie en Naturalisatie) opgericht. Rond de eeuwwisseling werd de administratie omgedoopt tot "Bestuur Burgerlijke en Handelswetgeving", waaronder de "Sectie Burgerlijke Stand" bleef ressorteren. Tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw raakte de materie enkele malen verzeild in het Beheer van de Openbare Veiligheid (1932-1936) of het Bestuur van de Vreemdelingenpolitie (1940-1947), maar vanaf eind jaren 1940 zou de bevoegdheid definitief worden ondergebracht bij het Bestuur der Wetgeving, afdeling Burgerlijk en Handelsrecht, "Dienst Inboorlingschap".⁶ Vanaf de jaren 1980 raakte de benaming "Dienst Nationaliteitsrecht" in voege, die heden nog steeds onder de DG Wetgeving, Fundamentele Rechten en Vrijheden binnen de FOD Justitie opereert.

6 PUT, E. Het ministerie van justitie (1831-1988), p. 249-250.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

De steekkaartenreeksen die het voorwerp van de onderhavige inventaris uitmaken, werden vanaf de 19de eeuw bewaard door de rechtsvoorgangers van de Dienst Inboorlingschap, de directe voorloper van de Dienst Nationaliteitsrecht die de steekkaarten tot 2015 bijhield. Het archiefbestand volgde de archiefvormer dus doorheen de verhuisoperaties die in de loop van de 19de en 20ste eeuw plaatsvonden.

VERWERVING

De overbrenging van de steekkaartenreeksen gebeurde op 9 november 2015. De verpakte reeksen werden toen uit de Waterloolaan 115 (1000 Brussel) overgeheveld naar het Algemeen Rijksarchief.

Inhoud en structuur

INHOUD

Het bestand is opgebouwd uit drie types steekkaartenreeksen. De eerste en minst omvangrijke reeks telt ongeveer 700 à 800 roze steekkaarten over personen die vooral in de maanden juni-augustus 1831 Belg werden op basis van artikel 133 van de toenmalige Grondwet. De tweede reeks bestaat uit iets minder dan 3.000 groene steekkaarten over personen uit (Oost-)Limburg en (Oost-)Luxemburg, die van hun optierecht gebruik maakten na de aanhechting van deze gebieden aan Nederland in 1839. De derde en meest volumineuze reeks omvat circa 33.000 beige-gele steekkaarten van de optieverklaringen op basis van artikel negen uit het toenmalig Burgerlijk Wetboek of als gevolg van de wetten van 6 augustus 1881, 16 juli 1889, 28 maart 1894 en 8 juni 1909.

Inhoudelijk vermelden alle steekkaarten de naam en leeftijd personen die Belg werden via optieverklaring, alsook hun geboorteplaats, beroep (in bijna de helft van de gevallen), domicilie, de plaats waar de verklaring werd verricht (doorgaans niet verschillend van het domicilieadres) en de datum ervan. Tevens tonen de steekkaarten welke wettelijke regeling aan de basis van de optieverklaring lag. Vooral in de omvangrijke derde reeks vormen deze laatste metadata (die ook naar specifieke wetsartikels verwijzen) een belangrijke troef om te verifiëren of het ging om een optieverklaring binnen de normaal voorziene termijn (d.i. het jaar volgend op iemands 21ste, de toenmalige leeftijd van volwassenheid), dan wel om een latere regularisatie op basis van de wetten uitgevaardigd na 1878. Wie waren de personen die aanvankelijk weinig belangstelling vertoonden om Belg te worden? Wat was hun leeftijd en herkomst? Aan de hand van iemands beroep kan ook worden gepeild naar de sociaal-economische status van de nieuwe Belgen.

Hoewel de steekkaartenreeksen gegevens bevatten van Belg-wordingen vanaf 1831, mag men veronderstellen dat de drie fichereeksen pas rond 1879 zijn gevormd: de perfecte staat en de gelijkaardige lay-out van alle steekkaarten doen vermoeden dat deze niet uit de eerste helft van de 19de eeuw stammen. De aanwezigheid van een oud register dat dezelfde gegevens bevat als de roze steekkaartenreeks (d.i. optieverklaringen op basis van art. 133 van de Grondwet) en dat wel degelijk uit de jaren 1830 dateert, vormt een bijkomend bewijs voor de hypothese dat de oudste gegevens (periode 1830-1870) op latere datum werden overgepend op steekkaarten. De gegevens stoppen blijkbaar in de zomer van 1914, toen de oorlogssituatie de gewone werking van de administratie lamlegde. Tijdens het bezettingsregime werden geen nieuwe steekkaarten toegevoegd⁷ en de naoorlogse wijzigingen in het wettelijk kader leidden niet meer tot een aanvulling van de steekkaartenreeks.

⁷ Ofwel werden er tijdens WO I nog steekkaarten toegevoegd die dan na de bevrijding ongedaan werden gemaakt en uit de reeks werden gelicht, overeenkomstig de Wet van 25 oktober 1919. Deze mogelijkheid lijkt ons evenwel onwaarschijnlijk.

Taal en schrift van de documenten:

Alle steekkaarten in dit bestand werden gedrukt en ingevuld in het Frans.

SELECTIES EN VERNIETIGINGEN

In totaal telt het archiefbestand naar schatting tussen de 35.000 en 40.000 steekkaarten. Gelet op de historische waarde van deze bescheiden werd geen enkele selectie toegepast. Wel dient de geïnteresseerde onderzoeker voor ogen te houden dat de reeks niet helemaal volledig is. Lacunes zijn in dat geval te wijten aan de gebrekkige informatiedoorstroom naar het centrale overheidsniveau: blijkbaar gaven niet alle gemeentelijke administraties nauwkeurig alle optieverklaring door. Hoewel het onmogelijk is om een percentage op de lacunes te plakken, mag worden gesteld dat de meerderheid van de nationaliteitsverwervingen opgenomen zijn in de fichier.

TOEKOMSTIGE AANGROEI/AANVULLINGEN

Aangezien de reeks voor 1915 werd stopgezet en er door de archiefvormer nooit individuele dossiers werden geopend inzake de optieverklaringen (de steekkaarten dragen hier in elk geval geen enkel bewijs van), zijn toekomstige aanvullingen uitgesloten.

ORDENING

De ordening van de drie reeksen op basis van hun chronologische reikwijdte ligt voor de hand. De steekkaarten binnen elke reeks zijn daarbij alfabetisch geordend op basis van de familienaam en voornaam van de betrokkenen.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

INVENTARIS VAN DE STEEKKAARTEN VAN DE PERSONEN DIE BELG WERDEN VIA OPTIEVERKLARING, 1831-1914

1 - 48 STEEKKAARTEN BETREFFENDE OPTIEVERKLARINGEN TOT VERWERVING VAN DE BELGISCHE NATIONALITEIT, ALFABETISCH GEORDEND OP FAMILIENAAM. 1831-1914.

1	Optieverklaringen verricht op basis van artikel 133 van de Grondwet, A-Z. 1831.	1 steekkaartsysteem
2	2 - 5 OPTIEVERKLARINGEN VERRICHT IN DE NASLEEP VAN DE BEKRACHTIGING VAN HET VERDRAG VAN LONDEN UIT 1839. 1839-1844.
Adam - Frisch (H.).	1 steekkaartsysteem
3	Frisch (N.) - Marx.	1 steekkaartsysteem
4	Masius - Sinner.	1 steekkaartsysteem
5	Sipers - Z.	1 steekkaartsysteem
6	6 - 48 OPTIEVERKLARINGEN VERRICHT OP BASIS VAN ARTIKEL 9 VAN HET BURGERLIJK WETBOEK EN OP BASIS VAN DE WETTEN VAN 6 AUGUSTUS 1881, 16 JULI 1889, 28 MAART 1894 EN 8 JUNI 1909. [CA. 1840]-1914.
Aalders - Baggelaar.	1 steekkaartsysteem
7	Baggen - Bergers.	1 steekkaartsysteem
8	Berghaus - Boittiaux.	1 steekkaartsysteem
9	Bokken - Brévière.	1 steekkaartsysteem

10	Brewer - Carlier (J.).	1 steekkaartsysteem
11	Carlier (L.) - Collignon.	1 steekkaartsysteem
12	Collin - Dassen (J.).	1 steekkaartsysteem
13	Dassen (M.) - Delaye.	1 steekkaartsysteem
14	Del-Baere - Dethier.	1 steekkaartsysteem
15	Dethloff - Driessens.	1 steekkaartsysteem
16	Drinckebier - Erasmus.	1 steekkaartsysteem
17	Erbes - Fonet.	1 steekkaartsysteem
18	Fornhoff - Germont.	1 steekkaartsysteem
19	Gerolt - Grillmaier (F.).	1 steekkaartsysteem
20	Grillmaier (J.) - Hartjens.	1 steekkaartsysteem
21	Hartkopf - Heschbourg.	1 steekkaartsysteem
22	Hesins - Hüber (Paul).	1 steekkaartsysteem
23	Huber (Pierre) - Janssens (S.).	1 steekkaartsysteem
24	Janssens-Elschot - Kessler (L.).	1 steekkaartsysteem
25	Kessler (N.) - Kox (J.).	1 steekkaartsysteem

26	Kox (J.-B.) - Langohr.	1 steekkaartsysteem
27	Langrand - Lentzens.	1 steekkaartsysteem
28	Lenz - Lucassen.	1 steekkaartsysteem
29	Lucchesi - Massay.	1 steekkaartsysteem
30	Masse - Michels (J.).	1 steekkaartsysteem
31	Michels (L.) - Muytens.	1 steekkaartsysteem
32	Muyters - Oom.	1 steekkaartsysteem
33	Oostelbos - Petisch.	1 steekkaartsysteem
34	Petit - Proo.	1 steekkaartsysteem
35	Prop - Rist.	1 steekkaartsysteem
36	Rits - Sant.	1 steekkaartsysteem
37	Sappen - Schneider.	1 steekkaartsysteem
38	Schneiders - Seydel.	1 steekkaartsysteem
39	Seyens - Spons.	1 steekkaartsysteem
40	Spoo - Teheux.	1 steekkaartsysteem
41	Teich - Tuler.	1 steekkaartsysteem

42	Tulfer - Vandenhove (J.).	1 steekkaartsysteem
43	Vandenhove (M.) - Vanhasselt.	1 steekkaartsysteem
44	Vanhauten - Van Wed.	1 steekkaartsysteem
45	Van Weegen - Vogel.	1 steekkaartsysteem
46	Vogelaer - Wendel.	1 steekkaartsysteem
47	Wenders - Za.	1 steekkaartsysteem
48	Zartin - Zwysen.	1 steekkaartsysteem
49	Register van optieverklaringen verricht op basis van artikel 133 van de Grondwet. 1831, 1834.	